

BOEKEN

IVAN PETRUS ADRIAENSSENS,
GUSTAVO GARCIA, ROMAN
KOCHKLOV, JOOST WYNANT,
YUKO

CHER AMI

Ode aan de dieren in
de Eerste Wereldoorlog

Ivan Petrus ADRIAENSSENS, Gustavo GARCIA,
Roman KLOCHKOV, Joost WYNANT, YUKO, *Cher
Ami. Ode aan de dieren in de Eerste Wereldoorlog*,
Tielt: Lannoo, 2016, 120 pp.,
ISBN: 9789401437813.

'Stubby'. Pagina uit *Cher Ami*.

Ontwerp: Ivan Petrus Adriaenssens en Joost Wynant.

De herdenking van de Eerste Wereldoorlog, nu honderd jaar later, heeft geleid tot een immens aanbod, een overaanbod bijna, aan kleinere en grotere initiatieven. En dat kan niet alleen lastig zijn voor de consumenten van de herinneringscultuur. Voor wie zelf een initiatief wil nemen is het niet evident om op te vallen. Toch zijn er minstens twee dingen die kunnen helpen: de keuze van het onderwerp en de manier van uitwerken.

Dieren in de Eerste Wereldoorlog lijken niet echt een opmerkelijke invalshoek te bieden. Dat er in de Grote Oorlog massaal paarden zijn ingezet en dat duiven een onmisbaar onderdeel van de communicatielijnen vormden, is vrij bekend. Maar ook minder vertrouwde dieren werden gebruikt, zoals naaktslakken die mosterdgas konden detecteren nog voor het door de soldaten werd opgemerkt.¹ In totaal zouden ongeveer 16 miljoen dieren ten oorlog zijn getrokken.²

Tijdens het conflict werd hun hulp sterk gewaardeerd. Na de oorlog kreeg die erkenning vorm in bijvoorbeeld *Aan een oorlogsduif*, een beeld van Victor Voets.³ De auteurs van *Cher Ami* richten de schijnwerpers nu op drie dieren met een naam en een gedocumenteerde geschiedenis: baviaan Jackie en hond Stubby aan geallieerde zijde en olifant Jenny aan Duitse kant.

Meer nog dan de onderwerpskeuze is de uitwerking van belang. Op dat vlak zijn de auteurs bijzonder origineel uit de hoek gekomen. *Cher Ami* is zowel een voorstelling als een boek. In de voorstelling worden drie animatiefilms getoond, één voor elke hoofdrolspeler. In de films wordt niet gesproken. Wel worden ze door de band YUKO van live-

muziek voorzien. In het boek krijgt elk verhaal een bijna woordeloze strip, gevolgd door een historisch dossier. Dat brengt biografieën van de drie protagonisten en bedt ze in een algemeen overzicht over dieren tijdens de Eerste Wereldoorlog in. De meegeleverde cd met de muziek van YUKO legt de link tussen voorstelling en boek.

Deze interdisciplinaire benadering van een stuk geschiedenis is zeker onorthodox. Wellicht heeft ze ook de potentie om mensen met een lauwe belangstelling voor geschiedenis te boeien en – wie weet – verder te prikkelen voor het verleden.

Voor een van de drie hoofdrolspelers eindigde het verhaal hier niet. De hond Stubby kreeg in de lente van 2018 zijn eigen tekenfilm *Sgt. Stubby: An American Hero*.⁴

Piet Creve, projectmedewerker, Amsab-ISG

- 1 Zie: <http://americanhistory.si.edu/blog/how-did-animals-even-slugs-serve-world-war-i>, 14/11/2014.
- 2 Zie: <http://www.iwm.org.uk/history/15-animals-that-went-to-war>.
- 3 Het beeld staat sinds 1931 op de Pantsertrouwen-square in Brussel. Ook in Lille staat een beeld dat de rol van de 'pigeon-voyageur' in de Eerste Wereldoorlog herdenkt.
- 4 Zie: https://en.wikipedia.org/wiki/Sergeant_Stubby, laatst gewijzigd op 04/07/2017.

RUDOLF HECKE

DE SIXTIES

Seks! Drugs!
Rock-'n-roll!
Revoluties!

Rudolf HECKE, *De sixties. Seks! Drugs! Rock-'n-roll! Revoluties!*, Epo, 2018, 208 pp., ISBN: 9789462671331.

'*The times, they are a-changin'*. Een halve eeuw geleden hing deze oercreet overal. Hij was te horen op pleinen, aan universiteiten, in fabrieken, keukens ... En nog altijd spreken de jaren 1960 tot de verbeelding. Ook *De Sixties* van Rudolf Hecke brengt een biografie van een uitermate opwindende periode en het verhaal van een generatie die de oude wereld failliet verklaarde, de verbeelding aan de macht hielp en aan het experimenteren sloeg. De sixties zijn niet onbesproken